

TERCERA EDICIÓ DE LA NIT DE CASTELLS

Tarragona, 18 d'abril de 2009

Molt bona nit. Senyor tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Tarragona, editor i representants de la revista "Castells", autoritats polítiques, autoritats castelleres, senyores i senyors, voldria començar en primer lloc agraint la possibilitat de tornar a ser aquí amb vostès, de compartir aquesta nit, la tercera, i a més de poder fer algunes reflexions en veu alta, que és del que es tracta.

També vull felicitar la revista "Castells", que arriba als vint-i-cinc números, els primers vint-i-cinc números. Em fa l'efecte que és una fita, i una fita important.

I també vull felicitar la Coordinadora de Colles Castelleres i agrair-los el suport a aquest acte, i també a tots els patrocinadors que el fan possible. Aquest és un acte de referència del món casteller, i està bé que continuï essent així.

També és evident que és necessari felicitar, i ho faig de tot cor, els premiats d'aquesta nit per la seva aportació desinteressada, entusiasta, al món casteller i per l'enriquiment i la dignificació que fan del patrimoni cultural i tradicional del nostre país.

I permetin-me fer un repàs dels premis, perquè em fa l'efecte que francament s'ho valen. El Premi a la Iniciativa Social a aquesta assignatura dels castells a l'escola, que s'imparteix als centres educatius de Tarragona des de fa anys, ja, de fet, representa no solament una bona promoció social, sinó també una excel·lent idea i alhora una proposta innovadora per apropar des de les escoles el món casteller, els valors que emanen del món casteller –i que són tants!–, a la gent més jove.

Vull fer extensiva també la felicitació a l'Institut Ramon Llull, mereixedor, sens dubte, d'aquest premi Ambaixador dels Castells per tot el que abans ha explicat

l'amic Pep Bargalló, però sobretot també perquè Frankfurt va ser un èxit per a la cultura catalana, Frankfurt va ser un referent, i la Fira del Llibre, però per extensió la cultura catalana, i els castells també, hi van tenir un paper destacat. Per tant, felicitats.

Un reconeixement també per a Forward Pass i Films de l'Orient per aquest projecte "Quatre d'onze", guanyador de la Beca Castellera, per aquesta idea de presentar el món dels castells com a marc de referència per establir aquest paral·lelisme amb la nostra història, amb el nostre present i, sobretot, amb el nostre futur.

Però si m'ho permeten, si hi ha un premi que m'ha fet especial il·lusió com a president del Parlament, com a ciutadà de Catalunya i com a casteller, senzillament perquè és d'aquells que fan justícia, és el que s'ha atorgat a Pere Català i Roca. El Pere fa poques setmanes que ens va deixar, i penso que no hi ha ningú que pugui dubtar que a la seva trajectòria personal, vital, els castells hi van tenir un paper absolutament fonamental. Com ja s'ha dit, com ha dit l'Eloi, aquest guardó s'havia decidit abans de la seva mort, i també estic segur que és d'aquells guardons que haurien emocionat especialment el Pere, que l'hauria agraït d'una manera segurament molt íntima però al mateix temps molt sentida.

El Pere era un apassionat del món casteller. Jo diria que me'l vaig trobar a totes les places possibles on te'l podies trobar. Però el Pere també era un treballador incansable, prolífic, de la cultura catalana. Era un magnífic ambaixador de Catalunya arreu i era un home amb un sentiment molt arrelat de país. És d'aquella gent que deixa petjada, és d'aquella gent que enriqueix Catalunya. A la seva memòria. I a tots els guardonats, ho repeteixo, la meva més sincera felicitació.

Fa tres anys, en la primera edició de la Nit de Castells, celebrada a Valls, vaig proclamar el meu suport més entusiasta a la candidatura dels castells a esdevenir

Patrimoni de la Humanitat de la UNESCO. De llavors ençà les coses han anat fent el seu camí, i, la veritat, sembla que es vagi avançant. Ahir, per cert, va fer un any exacte que el Parlament va aprovar una declaració institucional de suport a la inscripció dels castells a la llista representativa del patrimoni cultural immaterial de la humanitat de la UNESCO. I avui sembla que la candidatura continua encaminada, i tant de bo que aquest estiu puguem veure com s'incorpora a la llista de peticions del Consell de Patrimoni del Ministeri de Cultura i per tant que al llarg del 2010 –em fa l'efecte que hauria de ser cap a l'estiu– es pogués veure ja l'aprovació definitiva per part de la UNESCO. Tant de bo!

Fa dos anys, en la segona Nit de Castells, en aquest cas a Vilafranca del Penedès, les meves paraules anaven encaminades a donar un pas més, i per aquest motiu vaig parlar de la necessitat de projectar justament a l'exterior el món dels castells. Per això està molt bé el premi que s'ha donat al Ramon Llull, però també està molt bé la reflexió que ha fet el Pep Bargalló, absolutament complementària a aquella reflexió que vaig fer en aquell moment.

També vaig parlar, aleshores, i jo diria que sobretot, dels valors que avui converteixen el fet casteller en un referent modern d'un país avançat, integrador i solidari que cultiva la cultura de l'esforç, del treball en equip, de l'enginy, de l'habilitat i de la superació. En definitiva, un seguit de valors que són una declaració d'intencions i una manera de veure i de viure la vida que el poble català ha mantingut al llarg de la seva història.

Per tant, el missatge subliminal que s'amaga al darrere d'aquestes paraules és dir al món que les aportacions que puguem fer des de Catalunya són úniques i pròpies, enriquidores i originals, nascudes de la creativitat i arrelades a la tradició, però amb la mirada posada en la modernitat.

I avui, en aquesta tercera edició de la Nit de Castells, a Tarragona, m'agradaria encara fer una altra passa i fer-los arribar un parell de reflexions en veu alta. La primera, al voltant de la participació de la dona al món casteller. Reconec que m'ho han inspirat la portada i el reportatge del vint-i-cinquè número de la revista "Castells". Sense la dona avui és impensable imaginar-se el món casteller. I la segona, i per acabar, sobre la cohesió i la defensa d'uns valors i d'uns interessos comuns del món casteller amb la mirada posada en el futur.

Com els deia, la portada de la revista "Castells" que es presenta avui està dedicada a la participació de la dona en el món casteller, i més concretament a la cada vegada major presència femenina en els càrrecs directius de les colles, a diferència del segle XIX i de gran part del segle XX. Quan neixen i arrenquen els castells es fa des d'una òptica absolutament, exclusivament, masculina. És evident que eren altres temps, era una altra societat, i evidentment cal tenir-ho present, però també és cert que avui és impensable imaginar-se el món casteller sense comptar amb la participació de la dona.

De fet, estic convençut que la gran eclosió castellera que es dona al principi dels anys noranta i que encara es manté avui, de segur l'època més prolífica i més gloriosa del fet casteller, no hauria estat possible sense l'entrada en escena de dones i de xiquetes als castells. I val a dir que l'entrada i la consolidació de les dones en el món casteller no ha estat fàcil en cap cas, no ha estat àgil, no ha estat ràpida. Com gairebé ha succeït en totes les etapes i en tots els sectors de la vida, en el fet casteller les dones han hagut de lluitar contra tot tipus de prejudicis que després s'han acabat demostrant absurds i han hagut de demostrar sobradament la seva vàlua i idoneïtat per ocupar llocs i posicions que fins fa unes dècades, fins fa uns anys, potser, semblaven estar fets només per als homes.

L'entrada més fàcil, com no podia ser d'una altra manera, va ser mitjançant la canalla, el pom de dalt. I des de les alçades, com una construcció que comença a

descarregar-se, les noies van anar baixant, les dones van anar baixant pisos, demostrant que el castell no solament no se'n ressentia, sinó que l'estructura mantenia perfectament l'equilibri, guanyava suavitat i lleugeresa a l'hora de baixar i es reforçava la capacitat de lluita, de sofriment i de resistència si les coses anaven mal dades. De dalt a baix, de l'àgil i menuda enxaneta a l'esforçada i valenta dona que para el castells a baixos. La pinya també s'ha feminitzat. Els folres, en conseqüència, han millorat.

I jo també m'atreveixo a dir-ne una de grossa, avui. El que passa és que no dic cap barbaritat; n'estic absolutament convençut. Si existeixen els castells de gamma extra que hem vist fa un moment i que s'han anat mantenint amb una certa regularitat els darrers anys és per la presència i el paper de les dones.

Però la cosa no acaba aquí. Encara mancava un nou pas, un nou pas que havia de ser ferm i decidit, el pas definitiu per palesar i convèncer-nos que la normalització de la dona al món dels castells és total i absoluta, sense esquerdes ni dubtes. I aquest avenç passava, òbviament i naturalment, perquè les dones ocupessin llocs directius i de màxima responsabilitat dins les colles castelleres. Però no solament als equips de la canalla, sinó també a les presidències de les entitats, a les tresorereries, al capdavant dels equips de premsa i de comunicació, i també a les pinyes i als folres, però sobretot liderant les agrupacions com a caps de colla. I aquest repte, per sort per al món casteller, també es comença a superar amb èxit, de manera que en els darrers anys hem vist, hem celebrat i hem admirat la participació de dones en els principals càrrecs directius de les colles.

Per tant, permetin-me que avui i aquí, on hi ha una nodrida representació de bona part del món casteller, felicitin de manera molt sincera i emocionada totes les xiquetes, noies i dones que amb la seva perseverança i el seu treball –de vegades sord, sense fer soroll, però sempre constant i efectiu– han permès arribar a aquest

estadi del qual, sens dubte, el gran beneficiari és i serà per sempre més el món casteller. Per a totes vosaltres, castelleres, el meu sincer i profund reconeixement.

I com ja he avançat abans voldria acabar les meves paraules amb un missatge de cohesió, d'unitat i de defensa dels valors castellers amb la mirada especialment posada en el futur.

Molts de vostès, sobretot els castellers més veterans, han estat testimonis de l'evolució que ha experimentat el fet casteller en l'imaginari de la nostra societat i les institucions públiques catalanes, i també de la progressiva dignificació de l'art de fer castells, amb tots els valors que comporta aquest terme. I ha estat així fins a esdevenir un dels principals símbols moderns del país, la qual cosa no deixa de ser paradigmàtica quan parlem d'una tradició bicentenària. Això vol dir que els castells han sabut evolucionar, adaptar-se als nous temps i millorar. Si m'ho permeten, com els bons vins, o els bons caves.

Avui els castells són la metàfora que millor explica la construcció nacional de Catalunya i el millor exemple possible dels grans valors que han perdurat en la història de la humanitat. Deuen estar d'acord, però, que aquesta concepció i aquesta imatge dels castells han costat molt d'aconseguir i ha costat molt que se solidifiqués, tant pel que fa al si de la societat com també pel que fa a les institucions públiques. Perquè, no ho oblidem, tinguem-ho ben present, no sempre s'ha vist el fet casteller de la mateixa manera.

Per això, tot i el prestigi i la merescuda i privilegiada posició que ocupa avui el món casteller, a Catalunya, per descomptat, però també lluny de les nostres fronteres, cal estar atents i preveure els riscos i les situacions desagradables i difícils que poden aparèixer en qualsevol moment, quan menys te'ls esperes.

I és per aquest motiu que el món casteller, més enllà de la metàfora, necessita ser una autèntica pinya que es tanca sense fissures i que està cohesionada, perquè una pinya o es tanca bé o serveix de ben poc, i vostès ho saben millor que ningú.

El president màrtir de la Generalitat de Catalunya, Lluís Companys, deia sovint que Catalunya només ens té als catalans. Aquesta frase –el president Companys tenia més raó que un sant– és clara, és diàfana, no deixa lloc a dubtes. Per defensar els interessos de la nació catalana i a l'hora d'actuar amb criteri i amb sentit de país Catalunya només pot comptar amb la seva gent. Per desgràcia, amb ningú més. Doncs bé, si apliquem aquest símil als castells, ens adonarem que per defensar els interessos del món casteller i fer-ho legítimats com una sola veu cal que actuem com a castellers responsables. Ningú més no ens defensarà com ho faríem nosaltres.

La competició en el món dels castells ha existit sempre; els castells són competitius per definició. I si me'n demanen l'opinió els diré que a més de compartir-la, sempre que sigui sana, és clar, la trobo desitjable i necessària per progressar i per créixer. Per al casteller i també per a l'afecionat casteller. Però fora de la plaça cal que actuem amb responsabilitat i amb sentit comú. I si com a catalans és de desitjar que actuem amb sentit de país, com a castellers cal que ho fem amb responsabilitat i amb seny. I fixin-se que tota aquesta darrera part del meu discurs l'he feta en primera persona del plural.

Moltes gràcies per la seva atenció; de nou, felicitats de tot cor als premiats, i, evidentment, molta sort a totes les colles davant la temporada que comença.

Pit i amunt, senyores i senyors!

PARLAMENT DE CATALUNYA

Ernest Benach i Pascual
President

